

Bijna een miljoen mensen met een kleine baan

Saskia te Riele en Clemens Siermann

In 2006 hadden ongeveer 900 duizend Nederlanders van 15 jaar en ouder een betaalde baan van minder dan 12 uur per week. Dit zijn vooral schoolgaande of studerende jongeren. Ze werken relatief vaak in de detailhandel en de horeca, als winkelbediende, vakkenvuller of ober. Onder 25–49-jarigen en 50-plussers komen kleine banen veel minder vaak voor. In deze leeftijdsgroepen zijn het veelal vrouwen die een kleine baan combineren met zorgtaken. Zij werken vooral in huishoudelijke en verzorgende beroepen. Ouderen met een kleine baan werken relatief vaak voor zichzelf. Vaak hebben zij daarnaast een VUT- of pensioenuitkering.

1. Inleiding

In publicaties over de werkzame en werkloze beroepsbevolking houdt het CBS rekening met het aantal gewerkte uren per week. Het CBS rekent personen tot de werkzame beroepsbevolking als zij 12 uur of meer per week werken. De reden hiervoor is dat mensen met een baan van minder dan 12 uur zich meestal niet in de eerste plaats als werkend beschouwen (Bierings, Imbens en van Bochove, 1991). Zij worden daarom tot de werkloze beroepsbevolking of tot de niet-beroepsbevolking gerekend. Personen met kleine banen verrichten echter wel betaald werk. In dit artikel staan deze personen centraal. Daarbij zijn drie leeftijdsgroepen onderscheiden: jongeren van 15 tot 25 jaar, een middengroep met mensen van 25 tot 50 jaar en een groep 50-plussers.

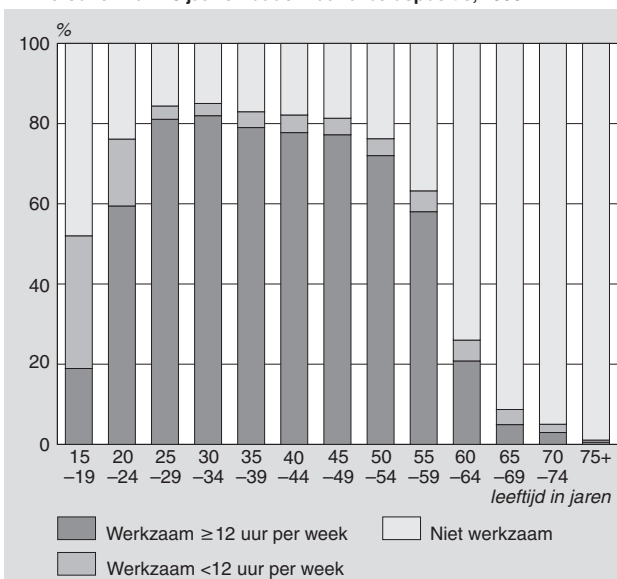
2. Vooral jongeren hebben kleine banen

In 2006 had 60 procent van de Nederlanders van 15 jaar en ouder betaald werk voor minimaal 1 uur in de week. De meesten daarvan werkten 12 uur of meer. Zij behoren tot de werkzame beroepsbevolking. Ruim 10 procent van de Nederlanders met een betaalde baan werkte echter minder dan 12 uur per week. Dit komt overeen met ongeveer 900 duizend personen.

Kleine banen van minder dan 12 uur per week komen vooral onder jongeren voor. Een derde van de 15–19-jarigen heeft een kleine baan. Bij de 20–24-jarigen gaat het om ruim 15 procent. Samen zijn dat bijna 490 duizend personen. Dit is meer dan de helft van het totaal aantal personen met een kleine baan. Jongeren bevinden zich veelal in een overgangsfase van studie naar werk: van de 15–19-jarigen heeft 20 procent een baan van 12 uur of meer, bij de 20–24-jarigen is dat al 60 procent.

In de andere leeftijdsgroepen ligt het aandeel personen met kleine banen met 4 procent beduidend lager. Het aantal 25–49-jarigen met een kleine baan bedraagt 225 duizend. De meeste mensen in deze leeftijdsgroep werken

1. Personen van 15 jaar en ouder naar arbeidspositie, 2006

meer dan 12 uur per week. Onder de 50-plussers hebben zo'n 195 duizend personen een kleine baan. Boven de 65 jaar heeft nog maar een kleine minderheid werk, al dan niet in een kleine baan.

3. Jongeren met een kleine baan

3.1 Bijbanen naast opleiding

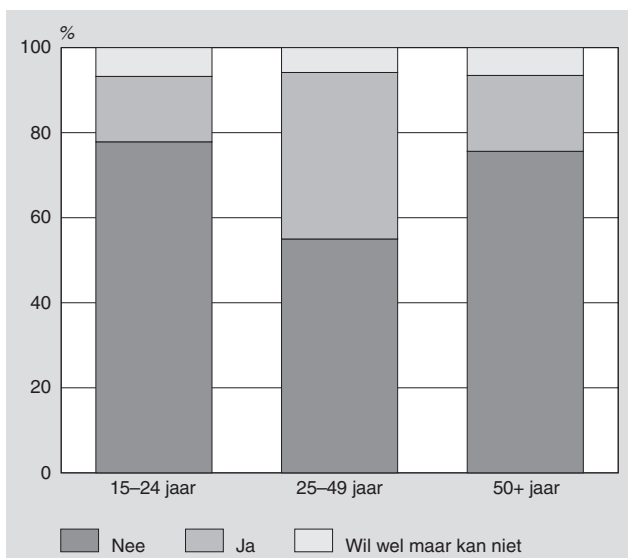
Voor jongeren is een kleine baan meestal een bijbaan. Bijna altijd zijn het scholieren of studenten die naast hun opleiding wat bijverdienen. Omdat onderwijs volgen bij hen op de eerste plaats komt, wil bijna 80 procent geen 12 uur of meer per week werken. Slechts 15 procent wil dat wel.

3.2 Jongeren werken vooral in handel en horeca

Jongeren met een kleine baan werken vooral in de handel en de horeca. Deze bedrijfstakken zijn ook populair onder jongeren die meer uren per week werken. Een derde van de jongeren met een kleine baan werkt in de handel, als winkelbediende, vakkenvuller of kassamedewerker. Nog eens 17 procent werkt in de horeca, meestal als kelner of barbediende. Andere beroepen die veel voorkomen zijn bezorger van kranten, tijdschriften en folders en schoonmaker.

Deze beroepen zijn makkelijk in deeltijd te vervullen en worden meestal in de avonden en in de weekenden gedaan. Deze werktijden kunnen makkelijk gecombineerd worden met een opleiding. Jongeren met een kleine baan

2. Willen personen met een kleine baan 12 uur of meer per week werken, 2006?

Staat 1
De tien meest uitgeoefende beroepen door 15-24-jarigen met een kleine baan, 2006

	%
Winkelbediende	13
Vakkenvuller	12
Bezorger van kranten, tijdschriften en folders	10
Kelner, serveerster	9
Glazenwasser, schoonmaker	8
Kassamedewerker	7
Arbeider tuinbouw	3
Buffetbediende, barbediende	3
Postbesteller	2
Lader, lossen, magazijnknecht, verhuizer	2

werken dan ook relatief vaak op onregelmatige tijden. Driekwart geeft aan dat zij (wel eens) op zaterdag werken. Ruim de helft werkt (wel eens) in de avonduren.

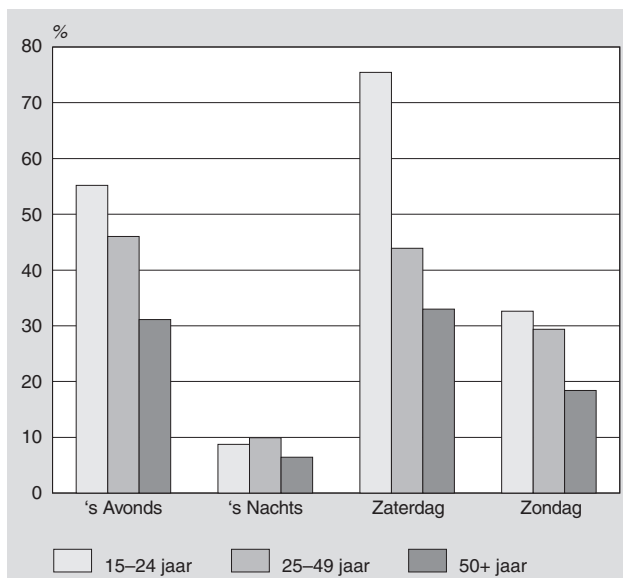
Daarnaast is er in deze beroepen vaak sprake van flexibele arbeidscontracten. Meer dan de helft van de jongeren met een kleine baan heeft een flexibele arbeidsrelatie. Zij werken als oproepkracht, invalkracht of uitzendkracht. Onder jongeren met werk voor meer dan 12 uur per week ligt het aandeel met een flexibele arbeidsrelatie lager. Van hen heeft een kwart een flexibel contract.

4. Kleine banen van 25-49-jarigen

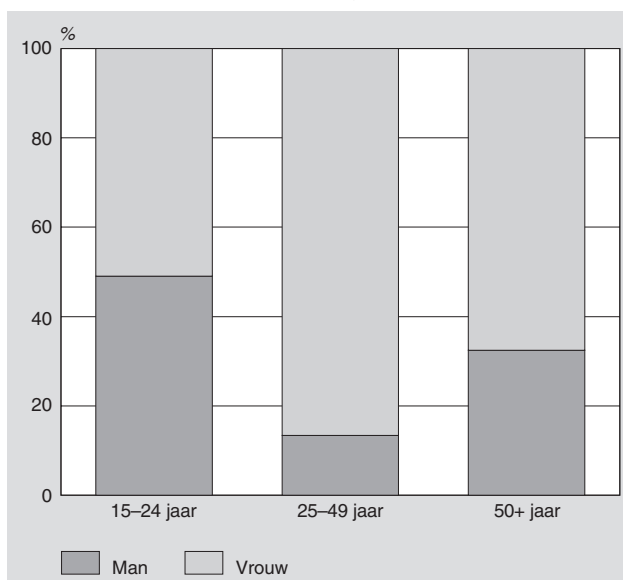
4.1 Kleine banen naast zorgtaken

De levensfase van 25 tot 50 jaar geldt als 'het spitsuur van het leven' (Bovenberg, 2003). In deze fase krijgen veel mensen kinderen en combineren zij vaak werk met zorgtaken. Vooral vrouwen gaan dan minder uren werken, terwijl mannen meestal full-time blijven werken (Beckers en Van der Valk, 2005). Daarom zijn het in deze leeftijdsgroep vooral vrouwen die een kleine baan hebben. Van de 25-49-jarigen met een kleine baan is 87 procent vrouw. Zij hebben vaak een partner en kinderen.

3. Onregelmatige werktijden van personen met een kleine baan, 2006

4. Personen met een kleine baan naar geslacht, 2006

Ook onder personen van 25-49 jaar met een kleine baan wil een ruime meerderheid geen werk van 12 uur of meer per week. In bijna twee derde van de gevallen is de reden de zorg voor kinderen of het huishouden. In vergelijking tot de jongeren wil een groter deel, ongeveer 40 procent, wel 12 uur of meer per week werken.

4.2 Vooral huishoudelijke en verzorgende beroepen

De 25-49-jarigen met een kleine baan werken veel in huishoudelijke en verzorgende beroepen. Veruit het meest voorkomende beroep, 16 procent, is schoonmaker. Daarnaast werken mensen van middelbare leeftijd met een kleine baan vaak als winkelbediende, alfhulp of als zieken-, bejaarden- of gehandicaptenverzorger.

In vergelijking met leeftijdgenoten die meer uren werken, hebben 25-49-jarigen met een kleine baan vaker werk in

Staat 2
De tien meest uitgeoefende beroepen door 25–49-jarigen met een kleine baan, 2006

	%
Schoonmaker	16
Winkelbediende	7
Alfahulp; gezins-, bejaardenverzorgende thuiszorg	7
Ziekenverzorgende	3
Administratief medewerker (middelbaar)	3
Crècheleidster; verzorger bejaarden of verstandelijk gehandicapten	3
Kelner, serveerster	3
Postbesteller ptt	2
Hulp in de particuliere huishouding	2
Docent basisonderwijs	2

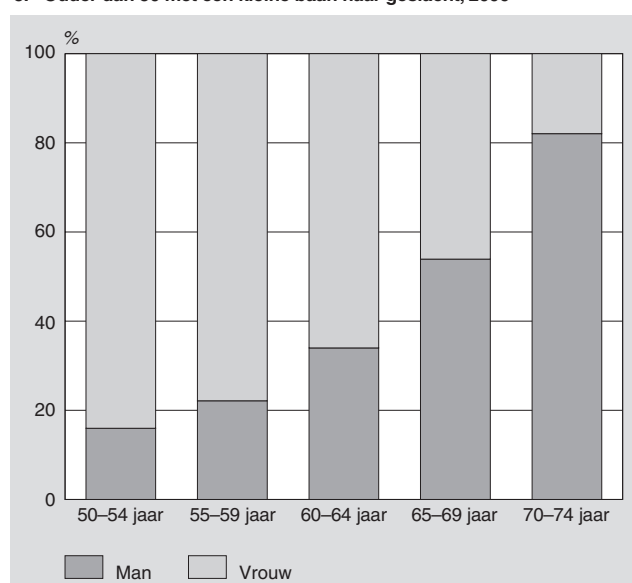
de lagere beroepsgroepen. Ruim de helft heeft een baan op elementair of lager niveau. Bij 25–49-jarigen die 12 uur of meer per week werken is dat een kwart. Voor een deel hangt dit verschil samen met het opleidingsniveau. Mensen van middelbare leeftijd met een kleine baan hebben gemiddeld een lagere opleiding dan hun leeftijdgenoten met een grotere baan. Ze werken daarnaast ook relatief vaak met een flexibel arbeidscontract, 30 tegenover 5 procent van de 25–49-jarigen die meer uren werken.

5. Ouderen met een kleine baan

5.1 Een kleine baan naast pensioen

Tussen de 50 en 65 jaar stoppen veel mensen met werken. Dit geldt zowel voor mensen met een grote als met een kleine baan. Een klein gedeelte blijft doorwerken of gaat opnieuw werken. Het aantal mannen met een kleine baan neemt vanaf 60 jaar toe, terwijl het aantal vrouwen met een kleine baan vanaf die leeftijd juist sterk afneemt. Hierdoor werken er bij de 65-plussers meer mannen dan vrouwen in kleine banen.

5. Ouder dan 50 met een kleine baan naar geslacht, 2006

Ook hebben 65-plussers met een kleine baan relatief vaak een pensioenuitkering. Driekwart geeft aan dat zij een pensioen hebben, tegenover 55 procent van de 65-plussers met een grotere baan. Onder 50–64-jarigen met een kleine baan heeft 15 procent een VUT- of pensioenuitkering. Voor veel 65-plussers is pensioen dan ook de belangrijkste reden om niet meer dan 12 uur per week te willen werken. De 50–64-jarigen met een kleine baan geven daarvoor nog relatief vaak andere redenen, zoals zorgtaken of ziekte. Kleine banen lijken voor ouderen, en met name 65-plussers, dus vooral een manier om maatschappelijk actief te blijven naast hun pensioen.

5.2 Veel ouderen werken voor zichzelf

Net als 25–49-jarigen werken 50-plussers in kleine banen vaak als schoonmaker. Daarnaast zijn er in deze leeftijdsgroep veel alfahulpen en mensen die administratief werk doen. Ondanks dat het ook in deze leeftijdsgroep nog vaak gaat om beroepen die op onregelmatige tijden gedaan kunnen worden, werken ouderen relatief weinig in het weekeinde of in de avonduren. Een derde van de ouderen geeft aan dat het regelmatig of soms voorkomt dat zij op zaterdag werken. Eenzelfde aandeel werkt (wel eens) in de avonduren. Onder 25–49-jarigen en vooral jongeren met een kleine baan liggen deze aandelen hoger.

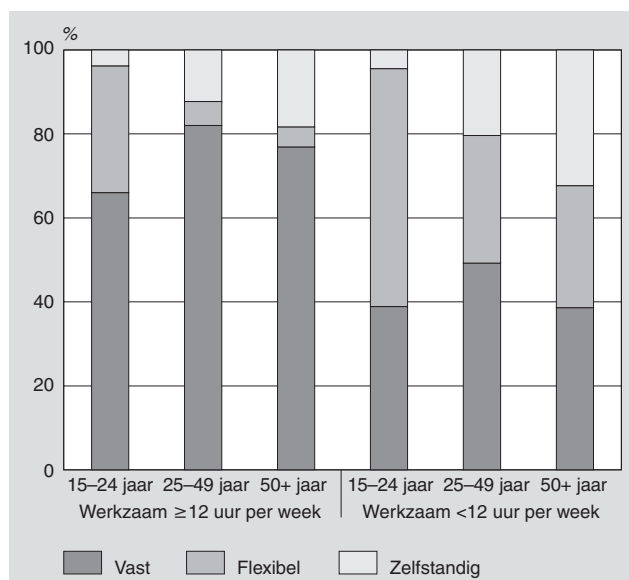
Ouderen met een kleine baan zijn relatief vaak zelfstandige. Daarbij gaat het niet alleen om mensen met een eigen bedrijf, maar vooral ook om freelancers en anderen die voor zichzelf werken. Zij werken bijvoorbeeld in een adviesfunctie, als docent of trainer in een creatief beroep of in een agrarisch bedrijf. Hun aandeel neemt toe met de leeftijd. Werkt van de 50–64-jarigen met een kleine baan nog een kwart voor zichzelf, onder 65-plussers is dit al meer dan de helft.

Staat 3
De tien meest uitgeoefende beroepen door 50-plussers met een kleine baan, 2006

	%
Schoonmaker	12
Alfahulp; gezins-, bejaardenverzorgende thuiszorg	7
Winkelbediende	4
Hulp in de particuliere huishouding	3
Administratief medewerker (middelbaar)	3
Docent humaniora	2
Buffetbediende, barbediende	2
Administratief medewerker (lager)	2
Detailhandelaar	2
Docent basisonderwijs	1

Ook het aandeel personen met een kleine baan op een hoog beroepsniveau is groter onder 65-plussers. Bijna de helft werkt op een hoog of wetenschappelijk niveau, tegenover een vijfde van de 50–64-jarigen met een kleine baan. Dit hangt samen met hun opleidingsniveau. Hoogopgeleiden met een baan op een hoog niveau kunnen en willen vaak langer doorwerken.

6. Soort dienstverband naar uren werk per week, 2006

6. Conclusie

Voor de meeste mensen is een baan van minder dan 12 uur per week een bijbaan. Vooral jongeren hebben kleine banen, vrijwel altijd naast school of studie. Personen van 25 tot 50 jaar combineren een kleine baan vaak met zorgtaken, ouderen hebben veelal een baantje naast hun pensioen.

De meeste mensen met een kleine baan willen ook niet meer uren werken. Maatregelen om mensen te stimuleren om van dergelijke kleine banen grote banen te maken, zullen daarom naar verwachting niet leiden tot een substantiële toename van de werkzame beroepsbevolking. Daarbij speelt ook een rol dat relatief weinig mensen een kleine baan hebben. Van de 25-65-jarigen heeft slechts ongeveer 4 procent een kleine baan.

Technische toelichting

Alle gegevens van dit artikel zijn afkomstig uit de Enquête beroepsbevolking (EBB). De EBB is een steekproefonderzoek onder personen die in Nederland wonen, met uitzondering van personen in inrichtingen, instellingen en tehuizen (institutionele bevolking). Voor de EBB wordt elk jaar een steekproef getrokken van ongeveer 1 procent van de Nederlandse bevolking.

Begrippen

Werkzame beroepsbevolking: tot de werkzame beroepsbevolking behoren alle mensen die voor ten minste 12 uur per week werk hebben.

Werkloze beroepsbevolking: tot de werkloze beroepsbevolking worden alle personen gerekend die niet of minder dan 12 uur per week werken en die actief zoeken naar werk van ten minste 12 uur per week.

Niet beroepsbevolking: tot de niet-beroepsbevolking worden alle personen gerekend die niet of minder dan 12 uur per week werken en die niet actief zoeken naar werk van ten minste 12 uur per week.

Literatuur

Beckers, I. en J. van der Valk (2005). *Ouders op de arbeidsmarkt*. Sociaal-economische Trends, nr. 2, blz. 18-22.

Bierings, H., J. Imbens en C. van Bochove (1991). *De definitie van de beroepsbevolking*. Supplement Sociaal-economische Maandstatistiek, nr. 2, blz. 4-21.

Bovenberg, A.L. (2003). *Levensloop en sparen. Investeren in nieuwe zekerheid*. Sociale wetenschappen, jrg. 46, nr. 4, blz. 63-85.